

Nad vso božjo naravo je vladala grozna puščoba. Globoko so se klanjale veje sadnega drevja in od ponosnih trt je teklo v curkih. Žalostne so ležale brajde in plante in pod latniki so se vlačili ostudni močeradi. Zagrmelo je nad gozdom in odmev se je čul čez vso dolino, kot bi se posulo kamenje z Nanosa na Gradišče. Križali so se bliski v zraku in nad Krasom je vladala tema. Potok je v trenutku narastel in valil s seboj hlode in kamenje. Drčalo je in bobnelo in treslo se je drevje ob bregovih.

Janez je pridiral pod kolnico. Oče je bil tam, in komisija, ki je prišla licitirat, in nekaj kmetov. Padlo je breme pred Marka in vsi so se začudili. In sin je stegnil svojo desnico in iz ust so mu prišle hripave besede:

„Vi, vi ste ga! Vrv ste mu dali, trebuh ste mu razparali in ovili s črevesi njegov vrat in ga zadavili, srce ste mu izrezali in ga požrli. Meso ste razsekali in jedli in pili kri... Tu, tu ga imate. Snejte ga, snejte!... Vi, vi, pokora, pokora!... Jaz, jaz sem ga tudi, mlina mu nisem dal, pa se je... obesil.“

Sedel je na zemljo in se razjokal. Dva sta ga prišla in ga hotela odpeljati v hišo. Tedaj se je dvignil pokoncu in govoril, kot bi bruhal iz sebe.

„Vi, razbojniki, tatovi, lumpje! Kaj stojite tu?... Haha... On je mene nesel in jaz sem ga nesel... haha... Otroci, delajte pokoro, oblecite črne kožuhe in natresite sâj na glave!... Če ne, boste kot paglavci, boste vsi pocrkali... Trnje še ni obrodilo jabolk... Vi, vi ste trnje in boste vrženi v ogenj...“

Plamtele so mu oči in mahal je z rokami.

„Oče, vi, vi ste ga, vi ste krivi!“...

Zakadil se je v očeta in ga sunil na tla in je hlastil nanj in ga suval v obraz in prsa in ga davil.

Komaj so mu ga iztrgali. Krvave so bile njegove roke in ko jih je videl, se je razjokal.

„Udaril sem ga, očeta sem udaril... kri... kri... Očeta, svojega očeta.“

Peljali so ga v hišo. In prihiteli so ljudje iz vse vasi, čeprav je bil dež, in so gledali Primoža. Tudi žena je prišla in sinovi. In joka je bilo in križanja in molitve. Vzdignili so ga in nesli domov.

„Gospodje, licitacije ne bo.“

Lezel je Marko v hišo in od strahu je bil onemogel in je legel.

Teta Franca in otroci in žena so jokali. Teta se je postarala tiste dni za pet let. Zožile so se njene prsi, hrbet se je upognil, lica so se nagubala kot starki, ki doživi devetdeset let, šilasta brada se je znatno zdaljšala, lasje so osiveli in v očeh je bila večja strogost kot kdaj v življenju.

„Jehata, jehata, ti moj Bog, kaj doživim starka!“

Cele dneve in noči je preštevala jagode na molku in sedela pri Markovi postelji.

„Ti moj Bog, Janeza so odpeljali v Ljubljano in morda se ne vrne več. No, je že zaslužil, ker je naredil veliko greha. Bog pomagaj in sveta Frančiška!“

A Janez se ni vrnil, umrl je v norišnici.

Marko je ozdravel in ni pognal Primoževih po svetu. Pretresla ga je Primoževa smrt in Janezova nesreča. Odslej je živel življenje samotarja v mlinu in prepustil grunt in trgovino sinu Markcu. Drugačen je bil zdaj — in njegovo življenje je bila pokora.

Cipresa.

Zložil Anton Medved.

Sneg je padel na gomile,
v živih iskrach se blesti.
Kite rož so posehnile,
le cipresa zeleni.

Na človeškem zadnem domu
spomenik edin zelen,
zasajena kdaj in komu,
ne pove napis noben.

Veter duje in otresa
ivje biserno na njej:
Kdo pod tabo spi, cipresa,
ali srečen je, povej?

In cipresa glavo resno
klanja vetru sem in tje,
zdaj na levo, zdaj na desno,
odgovarja da in ne...

